

KATOLÍCI VO VYHNANSTVE

BIBLICKÁ MÚDROŠŤ
NA CESTU DOMOV

SCOTT HAHN &
BRANDON MCGINLEY

Svätej rodine, Ježišovi, Márii a Jozefovi,
ktorí mali podiel na našom vyhnanstve
a pripravili nám domov.

Obsah

ÚVOD

Pútnikov výstup

9

1. KAPITOLA

Závisť, ktorá plodí násilie

15

2. KAPITOLA

Preč z domova

27

3. KAPITOLA

Exodus ako liturgická púť

37

4. KAPITOLA

Jeremiášova volba

47

5. KAPITOLA

Diaspóra

57

6. KAPITOLA

Prolepsia

67

7. KAPITOLA

Nová realita

77

8. KAPITOLA

V pohybe

91

9. KAPITOLA

Spoločná cesta

99

10. KAPITOLA

Dlhá hra

109

11. KAPITOLA

Dokonalá láska

119

12. KAPITOLA

Oslobodenie a liturgia

129

13. KAPITOLA

Pod'te ku mne

139

14. KAPITOLA

Všetci, ktorí sa namáhate a ste pret'azení

149

15. KAPITOLA

A ja vám dám odpočinok

157

ÚVOD

Pútnikov výstup

„Vyhnancom v diaspóre... ktorých Boh Otec vopred poznal a Duchom posvätil, aby boli poslušní a pokropení krvou Ježiša Krista: Milosť vám a pokoj v hojnosti“ (porov. *1 Pt 1, 1 – 2*).

Takto sa začína prvá „pápežská encyklika“ v dejinách, *Prvý list svätého apoštola Petra*. Peter svoje poslanstvo výslovne adresuje „vyhnancom“ – ľuďom, ktorí nie sú tam, kde by mali byť, a hľadajú svoju domovinu.

Túto knihu sme sa rozhodli napísať sčasti na základe toho, ako niektorí ľudia reagovali na našu poslednú knihu *Je to dôstojné a správne*, kde sme predstavili katolícku víziu spoločnosti založenej na autentickej úcte k pravému Bohu. Samozrejme, povzbudzujeme vás vziať a čítať *Je to dôstojné a správne*, no táto kniha nie je jej pokračovaním v tom zmysle, že by ste si ju najprv museli prečítať, aby ste mohli s úžitkom čítať túto knihu. Obe sa majú navzájom obohacovať a dajú sa čítať v ľubovoľnom poradí. Keď sme však vydali knihu *Je to dôstojné a správne*, dostali sme spätnú väzbu od ľudí, ktorým sa to, čo sme tam napísali, síce veľmi páčilo, ale nevideli veľa toho, čo by mohli uplatniť vo svojom súčasnom živote. „Ja nežijem v tomto svete,“ hovorili. „Možno sa ho dožijú moje vnúčence alebo pravnúčence, ale čo mám ja robiť teraz?“ Naším cieľom je pomôcť odpovedať na takéto otázky a ponúknuť sériu rozjímaní, ktoré budú skúmať mocný biblický model Cirkvi vo vyhnanstve.

Čo je teda vyhnanstvo? Pri vyhnanstve si treba predovšetkým uviesť, že to nie je bezdomovectvo. Keď sme vo vyhnanstve, máme

domov, iba v ňom práve nie sme. Pobyt vo vyhnanstve teda obsahuje nádej – až takú, že vyhnanec sa odmieta usadiť a byť natrvalo doma na mieste, kde sa nachádza. Nie je teda ani tak negatívnym odmietnutím sveta okolo nás, ako skôr pripomienkou, aby sme naň hľadeli s odstupom: tento svet nie je našim domovom, a preto sa v ňom nemôžeme príliš pohodlne usadiť.

Mentalitu vyhnancov počas babylonského zajatia dobre zachytil žalmista, keď napísal:

Na brehu babylonských riek,
tam sme sedávali a plakali,
keď sme si spomínali na Sion...
Akože môžeme spievať pieseň Pánovu
v cudzej krajine?
Keby som, Jeruzalem, zabudol na teba,
nech mi odumrie pravica.
Nech sa mi prilepí jazyk na podnebie,
keby som nepamätal na teba,
keby som Jeruzalem nepovýšil
za vrchol svojej radosti (Ž 137, 1.4 – 6).

Jeruzalem teda musí byť „vrchol [našej] radosti“. Môžeme mať radosť, ale nad nimi všetkými musí byť Jeruzalem – nebeský Jeruzalem, naša večná matka (porov. *Gal* 4, 26) – ako cieľ a princíp nášho života, ktorý ich usporadúva. Ako hovorí Pavol, „sme teda stále plní dôvery a vieme, že kým sme doma v tele, sme vzdialení od Pána; lebo žijeme vo viere, a nie v nazeraní. Sme však plní dôvery a radšej sa chceme vzdialiť z tela a bývať u Pána“ (2 *Kor* 5, 6 – 8).

Ak máme v týchto neistých dňoch pocit, že nemáme domov, je to dobrý prvý krok, lebo náš domov nie je tu. Biblia však prináša radosťnú zvesť, že domov predsa len máme. „Veď vieme, že keď sa tento stánok – náš pozemský dom rozpadne, máme od Boha prýbytok

nie rukou zhotovený, ale večný dom v nebi“ (2 Kor 5, 1). Preto je našim cieľom pri písaní tejto knihy pomôcť spoznať tým, ktorí sa cítia bez domova, že nás Boh vedie do pravého domova. A tým, ktorí sa tu dolu možno cítia až príliš pohodlne, chceme pripomenúť, že domov nemajú tu, ale v nebi, a povzbudiť ich, aby ho hľadali. Lebo ako kresťania „čakáme na mesto s pevnými základmi, ktorého staviteľom a tvorcom je Boh“ (porov. *Hebr* 11, 10).¹

~

Naším cieľom je teda vydať sa na púť a pozvať aj vás, milí čitatelia, aby ste sa k nám pridali. Púť sa tradične vykonáva pešo. Nie je to rýchly zážitok – a ani nemá byť. Samotná cesta je takmer rovnako dôležitá ako príchod do cieľa. Keď kráčame a krok za krokom sa približujeme k cieľu, vidíme, ako sa pred nami pomaly roztvára obzor.

V každom úseku cesty vidíme predchádzajúce úseky čoraz jasnejšie ako súčasť cesty, ktorej význam sa pred nami pomaly odvíja. Každá udalosť a každý zážitok odvodzujú svoj význam od udalosti a zážitkov, ktoré prídu po nich. Občas sa môže zdať, že púť ide v kruhu a opakuje sa, no takýto pocit máme mať. Vrátiť sa k minulosti z nového pohľadu znamená pozeráť sa na veci, ktoré už poznáme, ale inak – približovať sa k božskému a večnému pohľadu. Ako vystupujeme k vyššiemu porozumeniu, všetko do seba začína zapadať.

~

1 Kto by sa chcel väčšmi zahĺbiť do biblického pozadia myšlienky vyhnanstva, z ktorej tu vychádzame, môže si pozrieť knihy: Rainer Albertz: *Israel in Exile: The History and Literature of the Sixth Century BCE*. Leiden, NL: Brill, 2004; Ralph W. Klein: *Israel in Exile: A Theological Interpretation*. Philadelphia: Fortress Press, 1979; James M. Scott, ed.: *Exile: Old Testament, Jewish, and Christian Conceptions*. Leiden, NL: Brill, 1997 a Daniel L. Smith-Christopher: *A Biblical Theology of Exile*. Minneapolis: Fortress Press, 2002.

Akosi „literárnou mapou“ našej púte nám bude 11. kapitola *Listu Hebrejom*. Tam sa stretávame s „každým, kto je niekým“ v Starom zákone, a uvedomujeme si, čo mali všetci spoločné: „Vieru... základ toho, v čo dúfame, dôkaz toho, čo nevidíme“ (porov. *Hebr 11, 1*).

Všetci títo umierali vo viere, aj keď nedosiahli to, čo bolo prisľúbené, ale z diaľky to videli a pozdravovali; a vyznávali, že sú na zemi iba cudzincami a pútnikmi. A keď takto hovoria, naznačujú, že hľadajú vlast... Oni túžia po lepšej, to jest po nebeskej. Preto sa ani Boh nehanbí volať sa ich Bohom, keď im pripravil miesto (*Hebr 11, 13 – 14.16*).

Na jednej strane si musíme uvedomiť, že so sviatosťami a darom Ducha Svätého sme dostali niečo oveľa lepšie, než mali títo starobyľní hrdinovia viery (porov. *Hebr 11, 39 – 40*). Na druhej strane sa katolíci na dnešnom sekulárnom Západe nachádzajú vo veľmi podobnej situácii ako starozákonní svätci. Po prvé, podobne ako Jeruzalemcovia, ktorí zostali vo svätom meste po babylonskom zajatí, žijeme uprostred trosiek civilizácie postavenej na Novej zmluve Ježiša Krista, v ktorú stále veríme, ale okolitý svet na ňu už zabudol. Po druhé, aj keby sme sa jedného dňa dožili civilizácie, akú popisujeme v knihe *Je to dôstojné a správne*, stále by sme nemali všetko, čo Boh prisľúbil – blažené nazeranie, vzkriesenie tela a obnovu stvorenia. A po tretie, podobne ako ľudia v Starom zákone sme na zemi cudzincami a vyhnancami. Podstatné je, že vyhnanstvo je základnou realitou kresťana v každom čase.

To neznamená, že môžeme len tak sedieť a čakať na splnenie Božích prisľúbení (porov. *2 Sol 3, 6 – 15*). Boh vyhnancom prikazuje: „Usilujte sa o pokoj v meste, do ktorého som vás presídlil“ (*Jer 29, 7*; kurzíva autori). Nie sme tu náhodou. Boh nás sem poslal s nejakým zámerom tak, ako poslal starovekých hrdinov viery. Na mieste, kam nás poslal, máme prácu a poslanie, ktoré máme uskutočniť.

Paradoxne však môžeme dúfať v uskutočnenie svojho poslania iba vtedy, keď budeme mať ustavične na pamäti, že svoj domov a svoju nádej nemáme tu.

Naša nádej totiž v konečnom dôsledku nie je miesto ani myšlienka, ale Niekto, kto nám povedal: „Podťe ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení, a ja vám dám odpočinok“ (porov. Mt 11, 28; kurzíva autori). Práve s nádejou na tento odpočinok sa tu, vo vyhnanstve, namáhame. A vďaka vernej námahe vo vyhnanstve „prichádzame k nemu“ – už tu, skutočne, i keď neúplne, a potom v plnosti božského svetla. Lebo tu „poznávame len sčasti a len sčasti prorokujeme. Ale keď príde to, čo je dokonalé, prestane, čo je len čiastočné. Teraz vidíme len nejasne, akoby v zrkadle, no potom z tváre do tváre“ (1 Kor 13, 9 – 10.12).

Máme teda cieľ i mapu, ktoré nás povedú na púti za ním. Vstaňme teda a vydajme sa na cestu!